

Utlåtande 2016:128 RIV (Dnr 106-1456/2015)

Särskilt redovisa kunskapsresultaten för nyanlända elever

Motion (2015:63) av Markus Nordström och Sara Jendi Linder
(båda M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:63) av Markus Nordström och Sara Jendi Linder (båda M)
om att ”särskilt redovisa kunskapsresultaten för nyanlända elever” anses
besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Markus Nordström och Sara Jendi Linder (båda M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att information om meritvärde, andel elever som nått gymnasiebehörighet samt annan resultatstatistik som Stockholms stad följer upp, särredovisas för nyanlända elever. Syftet med detta skulle vara att få en tydligare bild av elevers och skolors måloppfyllelse. De föreslår att Skolverkets definition av vad som avses med ”nyanländ elev” ska användas: ”...den som har varit bosatt utomlands och som numera är bosatt här i landet och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår hen fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige”.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Friskolornas Riksförbund, Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet. Friskolornas Riksförbund och Lärarnas Riksförbund har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret instämmer i att det finns risk för att en snedvriden bild av vissa skolors kunskapsresultat och måluppfyllelse förmedlas, om resultaten endast redovisas sammantaget för alla elever. Vidare menar kontoret att staden i dagsläget inte har möjlighet att dela upp resultaten på det sätt som föreslås. Samtidigt vill kontoret också framhålla riskerna med att fokusera på särredovisning av nyinvandrade elever. Fokus måste även i fortsättningen ligga på att höja resultaten för samtliga elever, och att hitta sätt att snabbare integrera de nyanlända eleverna i undervisningen.

Utbildningsnämnden bedömer att en redovisning av kunskapsresultaten utan nyanlända medräknade ger en kompletterande och mer nyanserad bild av kunskapsresultaten än att bara redovisa samtliga elevers resultat.

Lärarförbundet ställer sig positiv till innehållet i motionen och anser att en redovisning som den som föreslås kommer att ge en mer realistisk bild av elevernas resultat.

Mina synpunkter

Staden bör hela tiden eftersträva att utveckla och komplettera uppföljningen av kunskapsresultaten i syfte att ge en så korrekt och fullständig analys som möjligt. Att kunna särredovisa kunskapsresultaten för nyanlända skulle ge en mer nyanserad bild av skolornas och elevernas utveckling samt bidra till en bättre uppföljning av kunskapsresultaten. Av utbildningsnämndens verksamhetsplan för år 2016 framgår att förvaltningen har i uppdrag att utarbeta lämpliga former för att redovisa kunskapsresultaten, så att det går att utläsa skillnaden mellan de genomsnittliga meritvärdena när samtliga elever i en årskurs räknas med och de genomsnittliga meritvärdena när endast de elever som har gått på skolan i ett visst antal år räknas med.

Här finns viktiga överväganden att göra, så att en förändring av sättet att redovisa elevernas resultat inte får oönskade effekter. Till exempel får det inte på något sätt kunna befaras att en särredovisning av meritvärdena skulle leda till att skolor sänker sin ambitionsnivå när det gäller att ge alla nyanlända elever en så bra utbildning som möjligt. Det får inte heller uppfattas som ett sätt att peka ut en särskild elevgrupp, utan måste göras tydligt för alla och

envar att syftet med att göra en särredovisning endast är att åstadkomma ett mer adekvat underlag för jämförelser av kvaliteten på de olika skolorna. Det ska alltid vara en skolas förmåga att höja sina elevers resultat – oavsett vilken nivå de startade på – som är vårt fokus.

Nyanlända elever är inte på något sätt en homogen grupp. Det finns stora skillnader i grundförutsättningarna som påverkar elevernas skolgång och kunskapsutveckling, exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå och tidigare utbildningserfarenhet. Därför är det viktigt att följa upp varje individs kunskapsutveckling och säkerställa att alla våra skolor har tillräckliga resurser och verkningsfulla metoder att stödja varje elev på det sätt som behövs för att hen ska uppnå sin fulla potential och ha god hälsa. För närvarande pågår en stor omställning av Stockholms stads utbildningssystem, vilken innebär att skolor i hela staden hjälper till med – och låter sig berikas av – att ta emot nyanlända elever. Visionen är att dagens behov av särredovisning av meritvärden upphör, eftersom nyanlända finns jämnt fördelade på alla skolor.

Slutligen vill jag framfälla vikten av att fokus måste fortsätta att ligga på att höja resultaten för samtliga elever.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:63) av Markus Nordström och Sara Jendi Linder (båda M) om att särskilt redovisa kunskapsresultaten för nyanlända elever bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Det är glädjande att den rödgrönrosa majoriteten delar vårt förslag om att särredovisa nyanlända elevers resultat. Vi tycker det är bra att på ett bättre sätt tydliggöra vilka reella utmaningar som de enskilda skolorna står inför i syfte att sätta in rätt insatser och rätt stöd.

I ärendet kan vi konstatera att utbildningsnämnden föreslår att dels redovisa alla elevers resultat summerat och dels särredovisa alla elever förutom nyanländas resultat separat. Vi anser dock att nämnden även ska redovisa nyanlända elevers resultat för sig för att kunna följa detta över tid.

Vi har full förståelse för att det, beroende på vilken del av världen som den nyanlända eleven kommer ifrån, finns olika utmaningar och behov. Utbildningsnivån är högre i vissa delar av världen medan den är betydligt lägre i andra delar, vilket också återspeglas i resultaten. Vi vet sedan tidigare att utbildningsbakgrund spelar en avgörande roll i hur lätt man har för att tillgodogöra sig den svenska skolan och det bör också återspeglas i hur skolorna tilldelas resurser och stöd. Utgångspunkten ska alltid vara att ge alla elever rätt stöd och hjälp utifrån de utmaningar och behov de har, samtidigt som höga krav ställs på den enskilde eleven utifrån dennes förutsättningar. Det är dock viktigt att det sker på ett sådant sätt att det inte får motsatt effekt och leder till att vissa grupper känner sig utpekade och stigmatiserade.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:63) av Markus Nordström och Sara Jendi Linder (båda M) om att ”särskilt redovisa kunskapsresultaten för nyanlända elever” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 24 augusti 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Olle Burell

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Cecilia Brinck, Johanna Sjö, Markus Nordström, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) enligt följande.

Feministiskt initiativ anser inte att vi ska särskilja vissa elevgrupper baserat på deras bakgrund eller förutsättningar och exkludera dem från skolans resultatstatistik. Det framgår inte av motionen på vilket sätt det hjälper nyanlända elever att nå högre meritvärden eller minska skolfrånvaron.

Feministiskt initiativs inställning är att vi inte ska skilja på barn och barn i skolan. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Det gäller oavsett vilka förutsättningar eller bakgrund eleven har. Elever med särskilda utmaningar ska få särskilt stöd. Det gäller

oavsett om elever har en psykisk- eller fysisk funktionsvariation, kommer från ett studieovant hem eller är ny i Sverige.

Risken är att denna elevgrupp känner sig stigmatiserade och utpekade som en belastning för deras skola. Det är inte rättvist mot alla de nyanlända elever som kämpar. Det är inte rättvist mot de nyanlända elever som har höga meritvärden. Och det är inte rättvist mot de nyanlända som inte får den hjälp de behöver för att nå högre meritvärden.

En undersökning genomförd i Nacka kommun visade att nyanlända elever är mycket ambitiösa men att skolorna inte var tillräckligt bra på att kartlägga elevernas skolbakgrund och kunskaper när eleverna började. Det hindrade att eleverna fick det stöd de behövde baserat på individuella behov. Många elever hade exempelvis önskat mer svenska undervisning i början. Att ta bort betygen för gruppen nyanlända riskerar att osynliggöra skolans brister i att tillgodose denna elevgrupps specifika behov för att nå betygsriterierna. Det hindrar också skolan från att utveckla andra strategier för att alla elever ska få höga meritvärden.

Under lång tid har högutbildad arbetskraft som kommer till Sverige från andra länder för att arbeta (t ex från multinationella företag) haft möjligheten att sätta sina barn i en engelsk skola i Sverige och de barnen har haft möjligheten att visa sina kunskaper på engelska (som ofta varit deras modersmål). Då har elevernas resultat varit bra. Många elever från andra länder är exempelvis extremt duktiga i matematik, men fallerar när det gäller matematikuppgifter som bygger på kunskap i svenska språket. Ska de få ett sämre betyg för att de inte kan språket när de är enormt duktiga i matematik? Självklart ställer detta nya krav på skolan, men vi är i behov av nytänkande. Att exkludera vissa elevgrupper är ingen lösning.

Argumentationen bygger på att det finns en orättvisa i att vissa skolor inte kan profilera sig på höga meritvärden på grund av elevunderlaget. Men att börja sortera elevgrupper väcker en rad nya frågor. Ska vi särredovisa elever med föräldrar som är lågutbildade respektive högutbildade? För ett par år sedan skilde det nämligen 74,5 meritpoäng mellan dessa två grupper av elever, vilket är större än mellan gruppen nyanlända och andra elever i skolan. Det kanske vore ett mer relevant underlag om syftet är att exkludera de med sämre förutsättningar som inte kan förväntas prestera på samma nivå som andra elever? Det skulle höja meritvärdet på skolor med hög andel elever från socioekonomiskt utsatta områden rejält. Eller vore det bättre att exkludera barn med psykisk funktionsnedsättning på de skolor som tar emot en stor andel av dessa barn? Nej, självklart vill vi inte göra det. Det är lika tanklöst som att exkludera nyanlända. Vi ska däremot se till att nyanlända elever inte klumpas ihop på ett fåtal skolor i staden och att alla elever får hjälp att uppnå sin fulla potential.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Markus Nordström och Sara Jendi Linder (båda M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att information om meritvärde, andel elever som nått gymnasiebehörighet samt annan resultatstatistik som Stockholms stad följer upp, särredovisas för nyanlända elever. Syftet med detta skulle vara att få en tydligare bild av elevers och skolors måluppfyllelse. De föreslår att Skolverkets definition av vad som avses med ”nyanländ elev” ska användas: ”...den som har varit bosatt utomlands och som numera är bosatt här i landet och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår hen fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige”.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Friskolornas Riksförbund, Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet. Friskolornas Riksförbund och Lärarnas Riksförbund har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att det finns risk för att en snedvriden bild av vissa skolors kunskapsresultat och måluppfyllelse förmedlas, om resultaten endast redovisas sammantaget för alla elever. Att förmedla en så rättvisande bild som möjligt av skolornas resultat och måluppfyllelse kan öka kunskap och förståelse samtidigt som möjligheten till analys underlättas.

Idag har inte staden möjlighet att dela upp resultaten på detta sätt utan använder statistik från Skolverket. I skolverkets databas redovisas slutbetygen i åk 9 för ”samtliga elever” respektive ”utan nyinvandrade samt elever med okänd bakgrund” och denna statistik går att bryta på skolnivå. Även denna resultatredovisning kan framstå som trubbig, eftersom den inkluderar ”elever med okänd bakgrund” och inte endast nyanlända. Dessutom särredovisas resultaten endast i de skolor som har fler än 10 nyinvandrade elever.

Stadsledningskontoret menar också att det kan finnas fördelar med att renodla

särredovisningen av just nyinvandrade elever samt att särredovisa fler resultat, såsom andel behöriga till gymnasieskolan, andel elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen etc.

Samtidigt vill kontoret framhålla riskerna med att fokusera på särredovisning av nyinvandrade elever. Det finns stora skillnader mellan eleverna inom denna grupp och det finns också många andra variabler som har betydelse för skillnader i kunskapsnivåer (en viktig sådan är exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå). Vidare menar stadsledningskontoret att fokus måste fortsätta att ligga på att höja resultaten för samtliga elever, och att hitta sätt att snabbare integrera de nyanlända eleverna i undervisningen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Markus Nordström m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L), bilaga 1.

Ersätтарыttrande gjordes av Johan Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD), som hänvisade till det gemensamma särskilda uttalandet från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen försöker på olika sätt utveckla och systematisera underlag för att både skolor och förvaltning ska kunna göra så bra analyser av kunskapsresultaten som möjligt.

Skolverket har sedan 2013 redovisat kunskapsresultaten i åk 9 för nyanlända elever och resultaten per skola exklusive nyinvandrade. Från och med i år så redovisar dock inte Skolverket de nyanlända elevernas kunskapsresultat utan bara resultat exklusive nyanlända.

Enligt förändringar i skollagen från och med 1 januari 2016 kommer en definition av nyanlända elever att införas. Med nyanländ ska avses en person som har varit bosatt utomlands, som numera är bosatt i Sverige och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Förvaltningen bedömer att en redovisning av kunskapsresultaten utan nyanlända medräknade ger en kompletterande och mer nyanserad bild av kunskapsresultaten än

att bara redovisa samtliga elevers resultat. Inte minst på skolnivå kan nyanlända elevers resultat påverka skolans resultat på ett sätt som inte motsvarar skolans faktiska kvaliteter. Nyanlända elever är dock inte en homogen grupp utan de har olika förutsättningar bland annat utifrån skolbakgrund, men en elevs tid i Sverige är den faktor som enskilt har störst statistiskt samband med elevens resultat.

Förvaltningen ställer sig därför positiv till att även redovisa skolors kunskapsresultat i åk 9 utan nyanlända elever medräknade när det gäller andel behöriga till gymnasieskolan, andel elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och genomsnittligt meritvärde samt att använda ovan nämnda definition när det gäller nyanlända elever. Resultaten kan redovisas på förvaltningsövergripande nivå så snart Skolverkets officiella statistik finns tillgänglig. Men i Skolverkets officiella statistik på skolnivå är det få skolors resultat som finns att tillgå eftersom de skolor som har färre än 10 nyanlända elever i åk 9 inte redovisas. Utbildningsförvaltningen kan inte heller själv ta fram statistiken då vi inte får ut nödvändig data från Statistiska Centralbyrån utifrån nuvarande sekretesstolkningar.

Inom gymnasieskolan är denna elevgrupp redan generellt separerade eftersom resultaten redovisas per program och de allra flesta går språkinträdning under flera år. Förvaltningen arbetar med att utveckla uppföljningen av kunskapsresultaten på språkinträdning och övriga inträdesprogram.

Förvaltningen vill notera att det även är intressant att titta på alla undergrupper och skillnader i kunskapsresultat på skolnivå mellan till exempel flickor/pojkar, olika årskurser, klasser och ämnen. Detta underlag finns tillgängligt för skolorna att använda när skolan gör sin egen analys av kunskapsresultaten på skolnivå. Vidare är det intressant att studera progressionen i kunskapsutvecklingen för samma elever över tid, vilket kan ge en utvecklad förståelse av en skolas kvaliteter.

Lärarförbundet Stockholm

Lärarförbundets särskilda yttrande daterat den 5 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Lärarförbundet Stockholm ställer sig positiv till innehållet i motionen.

Vi anser att en redovisning som den som föreslås kommer att ge en mer realistisk bild av elevernas resultat.

Därför är det bra att redovisa skolornas resultat i åk 9 utan att räkna in nyanlända elever. Samma gäller andel elever som uppnår resultatkraven. Dessutom är det nödvändigt att fortsätta använda Skolverkets definition av nyanlända elever.

Lärarförbundet Stockholm tar också hänsyn till ändringar som Skolverket introducerade 2013 där resultat per skola redovisades exklusive nyanländas.

I övrigt delar vi innehållet i svaret som Utbildnings förvaltning har gett angående den aktuella motionen.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Markus Nordström m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L) enligt följande.

att tillstyrka motionen.

att därutöver anföras:

Det är glädjande att utbildningsförvaltningen delar vårt förslag om att särredovisa nyanlända elevers resultat. Vi tycker det är bra att på ett bättre sätt tydliggöra vilka reella utmaningar som de enskilda skolorna står inför i syfte att sätta in rätt insatser och rätt stöd.

I ärendet kan vi konstatera att utbildningsförvaltningen föreslår att nämnden dels ska redovisa alla elevers resultat summerat och dels ska särredovisa alla elever förutom nyanländas resultat separat. Vi önskar dock att nämnden även ska redovisa nyanlända elevers resultat för sig för att kunna följa detta över tid.

Vi har full förståelse för att det, beroende på vilken del av världen som den nyanlända eleven kommer ifrån, finns olika utmaningar och behov. Utbildningsnivån är högre i vissa delar av världen medan den är betydligt lägre i andra delar, vilket också återspeglas i resultaten. Vi vet sedan tidigare att utbildningsbakgrund spelar en avgörande roll i hur lätt man har för att tillgodogöra sig den svenska skolan och det bör också återspeglas i hur skolorna tilldelas resurser och stöd. Utgångspunkten ska alltid vara att ge alla elever rätt stöd och hjälp utifrån de utmaningar och behov de har, samtidigt som höga krav ställs på den enskilde eleven utifrån dennes förutsättningar.